

AGNIESZKA FALIGOWSKA
KATARZYNA PANASIEWICZ
GRAŻYNA SZYMAŃSKA
JERZY SZUKAŁA
WIESŁAW KOZIARA
KAROLINA RATAJCZAK

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Katedra Agronomii
e-mail: faliga@up.poznan.pl

Wpływ terminu siewu na plonowanie i wartość siewną nasion soi*

The influence of the sowing date on the yielding and sowing value of soybean

Soja jest jedną z najbardziej wartościowych roślin uprawnych na świecie. Nasiona soi wykorzystuje się nie tylko jako pokarm dla ludzi, ale również do produkcji wysoko-białkowych pasz dla zwierząt. Wzrastające zapotrzebowanie na białko paszowe wpłynęło na wzrost zainteresowania rolników gatunkami z rodziny *Fabaceae*, w tym soi. Między innymi, duży postęp biologiczny, jaki nastąpił w hodowli tego gatunku sprawił, że w Polsce powierzchnia uprawy soi stale rośnie. Według WIORINu, w roku 2018 liczba plantacji nasiennych poddanych ocenie wyniosła 143, tj. 1 250 ha i dotyczyła reprodukcji 35 odmian. Dla porównania w roku 2010, liczba plantacji poddanych ocenie stanowiła zaledwie 13, tj. 30,4 ha, a reprodukowano 4 odmiany. Taka sytuacja rodzi konieczność prowadzenia badań na użytek praktyki rolniczej, dotyczących wpływu szeregu czynników agrotechnicznych nie tylko na plonowanie, ale również na jakość nasion soi.

Celem przeprowadzonych badań była ocena wpływu terminu siewu na plonowanie trzech odmian soi oraz wpływ tego czynnika na wartość siewną i wigor nasion soi.

Ścisłe doświadczenie polowe z soją, przeprowadzono w latach 2016–2018 na polach w Zakładzie Doświadczalno-Dydaktycznym Gorzyń (N52° 34' 0.7909" E15° 54' 33.8855"), jako dwuczynnikowe, w układzie split-plot w czterech powtórzeniach polowych. Jako czynnik I-rzędu rozlosowano termin siewu: I — wczesny (druga dekada kwietnia), II — optymalny (trzecia dekada kwietnia), III — opóźniony (pierwsza dekada maja). Jako czynnik II-rzędu rozlosowano odmianę: Aldana, Merlin oraz Lissabon.

* Doświadczenie było finansowane z wieloletniego projektu badawczego MRiRW (2016–2020) „Zwiększenie wykorzystania krajowego białka paszowego dla produkcji wysokiej jakości produktów zwierzęcych w warunkach zrównoważonego rozwoju”.

Doświadczenie założono po pszenicy ozimej, a nasiona wysiano w ilości 90 kiełkujących nasion na 1 m² przy rozstawie międzyrzędzi 15 cm. Wszystkie zabiegi agrotechniczne przeprowadzone w trakcie badań zostały wykonane zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej.

Plon nasion był zróżnicowany w latach badań; średnio najwyższy uzyskano w roku 2016, a najniższy w 2018. Odmiana Aldana plonowała na poziomie 1,5 t·ha⁻¹, natomiast średni plon odmian Merlin i Lissabon stanowił odpowiednio 2,6 i 2,5 t·ha⁻¹. Czynniki drugi doświadczenia, istotnie modyfikował plonowanie soi. Z terminu wczesnego uzyskano 1,8 t·ha⁻¹. Soja wysiana w terminie optymalnym plonowała na poziomie 2,2 t·ha⁻¹, a najwyższy plon nasion uzyskano z trzeciego terminu siewu — 2,5 t·ha⁻¹.

Wartość siewna i wigor nasion soi były zróżnicowane w latach badań pod wpływem obu czynników doświadczenia.